

CENTRUM MEDYCZNE KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji

W

TRANSFUZJOLOGII KLINICZNEJ

Program podstawowy dla lekarzy po stażu podyplomowym
(bez żadnej specjalizacji)

Program dla lekarzy, którzy zostali zakwalifikowani do specjalizacji
począwszy od postępowania kwalifikacyjnego maj-czerwiec 2007 r.

Warszawa 2007

Program specjalizacji przygotował zespół ekspertów

Doc. dr hab. n. med. Piotr Marek Radziwon – konsultant krajowy
Dr Dioniza Marciniak-Bielak – przedstawiciel konsultanta krajowego
Dr Dariusz Średziński – przedstawiciel konsultanta krajowego
Prof. dr hab. n. med. Barbara Żupańska – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej
Dr Jolanta Juścińska – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Hematologów i
Transfuzjologów
Dr n. med. Małgorzata Złotorowicz – przedstawiciel Centrum Medycznego Kształcenia
Podyplomowego
Dr Zbigniew Węgrzyn – CMKP opracowanie dydaktyczne i metodologiczne

1 - CELE STUDIÓW SPECJALIZACYJNYCH

Cele edukacyjne

Celem studiów specjalizacyjnych jest wykształcenie lekarza specjalisty w transfuzjologii klinicznej posiadającego nowoczesną wiedzę i umiejętności praktyczne w dziedzinie krwiodawstwa i krwiolecznictwa pozwalające na samodzielne świadczenie usług zdrowotnych według najwyższych standardów.

Oczekuje się, że w dążeniu do tego celu lekarz w czasie specjalizacji opanuje pełen zakres współczesnej wiedzy nakreślonej przez niniejszy program, nabędzie niezbędnej biegłości w wykonywaniu badań, zabiegów i stosowaniu procedur ogólnomedycznych i procedur z dziedziny transfuzjologii oraz zdobędzie wystarczające doświadczenie praktyczne (zawodowe).

Ponadto celem studiów specjalizacyjnych jest stworzenie podstaw do dalszego rozwoju zawodowego przez rozbudzenie potrzeby systematycznego samokształcenia, poszerzania i pogłębiania swojej wiedzy i umiejętności praktycznych, wprowadzania nowych osiągnięć do praktyki lekarskiej oraz dzielenia się swoim doświadczeniem zawodowym poprzez publikacje i udział w konferencjach medycznych.

Lekarz, w czasie studiów specjalizacyjnych, oprócz dążenia do osiągnięcia kompetencji zawodowych będzie rozwijał i kształtował postawę etyczną oraz doskonalił pożądane cechy osobowości takie jak:

- kierowanie się w swoich działaniach wyłącznie dobrem chorego,
- posiadanie społecznie akceptowanego, zgodnego z zasadami i tradycją etyki lekarskiej, systemu wartości,
- trafne ocenianie faktów, zjawisk, procesów i rozważne podejmowanie decyzji,
- branie odpowiedzialności za postępowanie swoje i powierzonego sobie zespołu,
- umiejętność zorganizowania warsztatu pracy sobie i podległemu zespołowi, dobrej współpracy w ramach zespołu,
- umiejętność pozyskiwania nowych krwiodawców oraz stworzenia dobrych z nimi relacji,
- umiejętność stworzenia dobrych relacji z chorym i jego rodziną zwłaszcza umiejętność właściwego porozumiewania się z chorym i informowania o postępowaniu lekarskim,

Uzyskane kompetencje

Lekarz po ukończeniu studiów specjalizacyjnych w zakresie transfuzjologii klinicznej uzyska szczególne kwalifikacje umożliwiające:

- organizowanie krwiodawstwa na terenie pracy lekarza,

- kwalifikowanie dawców do oddawania krwi lub jej składników,
- pobieranie krwi i jej składników,
- preparatyka i magazynowanie krwi i jej składników,
- kwalifikowanie krwi i jej składników do użytku klinicznego,
- pobieranie komórek krwiotwórczych z krwi obwodowej,
- kwalifikowanie chorych do krwiopustów i zabiegów leczniczej aferezy,
- opracowywanie standardowych procedur operacyjnych (SOP),
- wykonywanie krwiopustów i zabiegów leczniczej aferezy,
- kwalifikowanie chorych do autotransfuzji i hemodilucji,
- dystrybucję krwi i jej składników oraz preparatów krwiopochodnych,
- orzekanie i postępowanie w przypadkach powikłań poprzetoczeniowych,
- sprawowanie nadzoru nad krwiolęcznictwem w szpitalach,
- udzielanie konsultacji w zakresie krwiodawstwa i krwiolęcznictwa,
- wykonywanie badań w zakresie immunologii transfuzjologicznej krwinek czerwonych,
- kierowanie pracą każdego działu medycznego regionalnego centrum krwiodawstwa i krwiolęcznictwa,
- pełnienie funkcji dyrektora do spraw medycznych regionalnego centrum krwiodawstwa i krwiolęcznictwa,
- pełnienie funkcji lekarza odpowiedzialnego za krwiolęcznictwo w szpitalu,
- pełnienie funkcji kierownika banku krwi.

2 - KSZTAŁCENIE W CHOROBYCH WEWNĘTRZNYCH

Studia specjalizacyjne w transfuzjologii klinicznej rozpoczynają się od kształcenia w zakresie chorób wewnętrznych w formie rocznego stażu specjalizacyjnego (12 miesięcy). Staż specjalizacyjny w dziedzinie chorób wewnętrznych złożony jest ze staży kierunkowych obejmujących kształcenie w intensywnej opiece medycznej, kardiologii, pulmonologii, endokrynologii i diabetologii, gastroenterologii, nefrologii, reumatologii, hematologii.

A. Wymagana wiedza w zakresie chorób wewnętrznych

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu specjalizacji wykaże się znajomością symptomatologii, diagnostyki, różnicowania i leczenia w zakresie poniższych dziedzin:

Intensywna opieka medyczna

- ostra i przewlekła niewydolność oddechowa (w tym, wskazania do wentylacji mechanicznej i zasady leczenia tlenem),
- śpiączki pochodzenia mózgowego,
- śpiączki metaboliczne,
- zawał serca,
- zaburzenia rytmu powodujące niebezpieczne przyspieszenie lub zwolnienie czynności serca,
- nagłe zatrzymanie krążenia,
- wstrząs,
- obrzęk płuc,

- zaburzenia równowagi kwasowo-zasadowej i gospodarki wodno-elektrolitowej (w tym, zasady prowadzenia żywienia pozajelitowego).

Kardiologia

- choroba wieńcowa: stabilna, niestabilna, zawał serca i jego powikłania,
- niewydolność serca (ostra i przewlekła),
- wstrząs kardiogeny,
- nadciśnienie tętnicze pierwotne i wtórne,
- zaburzenia rytmu i przewodzenia (w tym, wskazania do stałej elektrostymulacji serca, najczęstsze zaburzenia elektrostymulacji),
- nagłe zatrzymanie krążenia,
- kardiomiopatie (rozstrzeniowa, przerostowa, restrykcyjna),
- zapalenie wsierdzia, zapalenie mięśnia sercowego, choroby osierdzia,
- ostre i przewlekłe serce płucne,
- wady serca wrodzone i nabyte,
- choroby tętnicy głównej (tętniak aorty, zapalenie aorty i dużych tętnic),
- choroby naczyń obwodowych (miażdżycza zarostowa, choroba Buergera, zator tętnicy, choroba Raynauda, zapalenie żył powierzchownych i głębokich).
- kardiologia interwencyjna.

Pulmonologia

- zaburzenia czynności oddychania i wymiany gazowej,
- zakażenia układu oddechowego (ostre i przewlekłe).
- zatorowość płucna,
- przewlekła obturacyjna choroba płuc,
- astma oskrzelowa,
- alergiczne zapalenia pęcherzyków płucnych,
- choroby śródmiąższowe płuc, zapalenia naczyń płucnych,
- sarkoidoza i inne choroby ziarniniakowe płuc,
- zmiany płucne w przebiegu chorób układowych,
- choroby zawodowe płuc,
- gruźlica płuc (w tym, w przebiegu zakażenia wirusem HIV), gruźlica pozapłucna, mikobakteriozy.

Endokrynologia

- choroby podwzgórza i przysadki (niedoczynność i nadczynność przysadki, guzy przysadki nieczynne hormonalnie),
- choroby tarczycy (choroba Gravesa i Basedowa, wole guzowate nadczynne, przełom tarczycowy, niedoczynność tarczycy pierwotna i wtórna),
- choroby przytarczyc (nadczynność i niedoczynność),
- choroby części endokrynej trzustki,
- choroby nadnerczy (nadczynność i niedoczynność kory nadnerczy pierwotna i wtórna),
- osteoporoza pochodzenia endokrynnego w przebiegu hipogonadyzmu, nadczynności tarczycy, hiperkortyzolemii oraz jako konsekwencja okresu przekwitania.

Diabetologia

- cukrzyca typu I i II typu oraz pozostałe typy cukrzycy,

- powikłania cukrzycy (oczne, nefropatia, neuropatia, zmiany w układzie krążenia, nadciśnienie tętnicze w cukrzycy, zmiany skórne, zakażenia),
- ostre zaburzenia metaboliczne w cukrzycy (śpiączki: ketonowa, hipermolarna, mleczanowa, neuroglikopeniczna),
- stany hipoglikemii.
- ocena wyrównania metabolicznego u chorego z cukrzycą,

Gastroenterologia

- choroby przełyku,
- choroby żołądka (choroba wrzodowa, dyspepsja niewrzodowa, zapalenie, zespoły poresekcyjne),
- choroby dwunastnicy (choroba wrzodowa, zapalenie),
- choroby trzustki (zapalenie ostre i przewlekłe),
- choroby wątroby (uszkodzenia toksyczne i polekowe, zapalenia wirusowe, zapalenie przewlekłe, marskość i jej następstwa - nadciśnienie wrotne, puchlina brzuszna, encefalopatia wątrobowa, powikłania wątrobowe w ogólnoustrojowych zaburzeniach przemiany materii),
- choroby dróg żółciowych (kamica, zapalenie),
- choroby jelit (ostre i przewlekłe zapalenie jelit - zwłaszcza choroba Crohna i wrzodziejące zapalenie jelita grubego),
- krwawienia z górnego i dolnego odcinka przewodu pokarmowego,
- żywienie parenteralne w chorobach przewodu pokarmowego,
- zasady diety w chorobach przewodu pokarmowego.

Nefrologia

- pierwotne i wtórne kłębkowe zapalenie nerek,
- cewkowo-śródmiąższowe choroby nerek (bakteryjne i niebakteryjne),
- ostra i przewlekła niewydolność nerek,
- wskazania do dializoterapii,
- zaburzenia gospodarki kwasowo-zasadowej i wolno-elektrolitowej w chorobach nerek,
- wrodzone choroby układu moczowego (wielotorbielowate zwyrodnienie nerek, torbielowatość rdzenia nerek),
- zakażenia układu moczowego,
- nefropatie w przebiegu chorób układowych, chorób rozrostowych i chorób krwi (kolagenozy, szpiczak mnogi, skrobiawica),
- kamica nerkowa.

Reumatologia z rehabilitacją

- układowe choroby tkanki łącznej (reumatoidalne zapalenia stawów, młodzieńcze reumatoidalne zapalenie stawów, toczeń rumieniowaty układowy, twardzina układowa, zapalenie wielomięśniowe i skórno-mięśniowe, zapalenia naczyń, zespół Sjogrena pierwotny i wtórny),
- zeszytniające zapalenie stawów kręgosłupa i inne surowiczoujemne zapalenie stawów,
- choroba zwyrodnieniowa stawów i kręgosłupa,
- osteoporoza.

Hematologia

- niedokrwistości nabyte i wrodzone, pierwotne i wtórne,

- zaburzenia gospodarki żelazem i zasady leczenia preparatami żelaza,
- skazy krwotoczne nabyte i najważniejsze z wrodzonych (hemofilie i choroba von Willebranda).
- stany zakrzepowo-zatorowe, trombofilia,
- białaczki i zespoły limfoproliferacyjne,
- gammopatie (szczególnie szpiczak mnogi),
- czerwienica prawdziwa i objawowa,
- neutropenia i agranulocytoza,
- zespoły mielodysplastyczne,
- zasady leczenia składnikami krwi, preparatami krwiopochodnymi
- zabiegi lecznicze: plazmafereza, cytoaferezy,
- przeszczepianie komórek krwiotwórczych ze szpiku lub z krwi obwodowej, (zasady, wskazania i przeciwwskazania, dobór dawców).

B. Wymagane umiejętności praktyczne w zakresie chorób wewnętrznych

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu specjalizacji wykaże się umiejętnościami:

- samodzielnego prowadzenia akcji reanimacyjnej (oddech zastępczy bez przyrządów i z użyciem aparatu Ambu, masaż pośredni serca, kierowanie reanimacją),
- wykonania intubacji dotchawiczej,
- nakłucia jamy opłucnej w przypadku płynu,
- cewnikowania pęcherza moczowego,
- wprowadzenia zgłębnika do żołądka,
- badania dna oka (ocena zwłaszcza pod kątem obrzęku tarczy nerwu wzrokowego),
- samodzielnej interpretacji wyników badań dodatkowych wykonywanych w chorobach serca i naczyń:
 - rentgenogramu klatki piersiowej,
 - elektrokardiogramu spoczynkowego i wysiłkowego,
 - 24-godzinnej rejestracji elektrokardiograficznej metodą Holtera,
 - badania echokardiograficznego serca,
 - badania radioizotopowego serca,
- samodzielnej interpretacji wyników badań dodatkowych wykonywanych w chorobach płuc:
 - badań czynnościowych płuc (badań spirometrycznych, transferu CO, podatności płuc),
 - rentgenogramu klatki piersiowej,
 - tomografii komputerowej klatki piersiowej,
 - bronchoskopii i płukania oskrzelowo-pęcherzykowego,
 - próby tuberkulinowej,
- prowadzenia tlenoterapii i aerozoloterapii,
- prowadzenia rehabilitacji oddechowej,
- interpretacja wyników testów czynnościowych w endokrynologii,
- samodzielnej interpretacji wyników dodatkowych badań w diabetologii,
- techniki wstrzykiwania insuliny,
- samodzielnej interpretacji wyników badań dodatkowych wykonywanych w chorobach przewodu pokarmowego:

- testów wydzielania żółdkowego po maksymalnym bodźcu wydzielniczym,
- testów bezpośrednich i bezzgłębnikowych wydzielania trzustkowego,
- testów czynnościowych w diagnostyce chorób wątroby,
- testów zaburzonego wchłaniania jelitowego,
- badań wziernikowych (ezofagogastroduodenoskopii, kolonoskopii),
- badań ultrasonograficznych jamy brzusznej,
- badania *per rectum*,
- nakłucia jamy brzusznej w przypadku wodobrzusza,
- opieki nad chorym ze stomią,
- interpretacji wyniku badania ultrasonograficznego nerek,
- interpretacji wyników badań w zapalnych i zwyrodnieniowych chorobach układu kostno-stawowego
- interpretacji podstawowych objawów chorób układu kostnego w rentgenogramie,
- interpretacji wyników badania densytometrycznego,
- interpretacji wyniku rozmazu krwi obwodowej,
- interpretacji wyniku biopsji aspiracyjnej szpiku kostnego,
- poszukiwania i doboru dawcy szpiku do przeszczepu,
- zasad krwiolecznictwa w okresie okołoprzeszczepowym,
- pobierania materiału biologicznego (krwi, płwociny, płynów ustrojowych, wymazów itp.) do badań mikrobiologicznych i interpretacji wyników,
- badania neurologicznego,
- wykonania nakłucia lędźwiowego, pobranie płynu mózgowo-rdzeniowego i interpretacji wyniku badania.

C. Staże kierunkowe w zakresie chorób wewnętrznych

W czasie pierwszego roku specjalizacji w transfuzjologii lekarz odbywa staż specjalizacyjny w dziedzinie chorób wewnętrznych złożony ze staży kierunkowych obejmujących kształcenie w:

• intensywnej opiece medycznej	1 miesiąc
• kardiologii	1,5 miesiąca
• pulmonologii	2 tygodnie
• endokrynologii i diabetologii	2 tygodnie
• gastroenterologii	1 miesiąc
• nefrologii	1 miesiąc
• hematologii,	5 miesięcy
• reumatologii	2 tygodnie
• urlopy wypoczynkowe	1 miesiąc

Ogółem - **12 miesięcy** kształcenia w chorobach wewnętrznych

Zasadniczą formą nabywania wiedzy i umiejętności praktycznych i zdobywania doświadczenia w zakresie chorób wewnętrznych jest praca w warunkach klinicznych przy łóżku chorego w czasie staży kierunkowych oraz wykonywanie badań, zabiegów diagnostycznych i leczniczych i asystowanie do zabiegów zgodnie z programem poszczególnych staży pod kierunkiem kierownika stażu lub wyznaczonego przez niego specjalisty a także pełnienie dyżurów lekarskich.

Staże kończą się kolokwium teoretycznym i sprawdzianem praktycznym zaliczanym przez kierownika stażu. Zaliczenie wszystkich staży kierunkowych jest warunkiem podjęcia dalszego kształcenia w transfuzjologii klinicznej.

1. Staż kierunkowy w intensywnej opiece medycznej

Program stażu

Cel stażu (oczekiwane wyniki kształcenia).

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się znajomością symptomatologii, diagnostyki, różnicowania i leczenia chorych w warunkach intensywnej opieki medycznej. Wykaże się praktyczną umiejętnością posługiwania się algorytmami diagnostyczno-lecznymi w stanach nagłych w chorobach wewnętrznych.

Organizacja stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu lekarz uczestniczy we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych prowadzonych w oddziale lub klinice, tak jak etatowy asystent. Lekarz przyswaja wymaganą wiedzę oraz nabywa wymagane umiejętności praktyczne: - samodzielnie, ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada chorych, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, prowadzi farmakoterapię, wykonuje zabiegi i/lub asystuje do zabiegów i stosuje procedury medyczne wymienione w programie stażu.

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest opanować niżej wymienioną wiedzę:

- leczenie i monitorowanie ostrej niewydolności oddechowej (w tym, wskazania do wentylacji mechanicznej i zasady leczenia tlenem),
- postępowanie w stanach śpiączkowych (śpiączki pochodzenia mózgowego, śpiączki metaboliczne),
- rozpoznawanie, leczenie i monitorowanie zawału serca,
- diagnostyka i leczenie zaburzeń rytmu powodujących niebezpieczne przyspieszenie lub zwolnienie czynności serca,
- rozpoznawanie i postępowanie w nagłym zatrzymaniu krążenia,
- diagnostyka i postępowanie we wstrząsie,
- diagnostyka i postępowanie w przypadku rozsianego wykrzepiania wewnątrznaczyniowego,
- rozpoznawanie i leczenie obrzęku płuc, w tym w przebiegu TRALI,
- rozpoznawanie i leczenie zaburzeń równowagi kwasowo-zasadowej i gospodarki wodno-elektrolitowej (w tym, zasady prowadzenia żywienia pozajelitowego).

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz ma obowiązek opanować praktycznie:

- samodzielną interpretację badań elektrokardiograficznych zaburzeń rytmu powodujących niebezpieczne przyspieszenie lub zwolnienie czynności serca, oraz interpretacja zapisu ekg w zawale serca
- samodzielne prowadzenie akcji reanimacyjnej (oddech zastępczy bez przyrządów i z użyciem aparatu Ambu, masaż pośredni serca, kierowanie reanimacją) – 3 procedury, samodzielnie pod nadzorem.

- samodzielne wykonanie intubacji dotchawiczej – 5 procedur, samodzielnie pod nadzorem,
- samodzielne pobieranie krwi do celów gazometrii – 3 procedur, samodzielnie pod nadzorem.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

Na zakończenie stażu lekarz zalicza:

a) kolokwium teoretyczne: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,

b) sprawdzian umiejętności praktycznych: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania chorych, interpretacji badań dodatkowych, oraz że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu

Czas trwania stażu: 1 miesiąc (4 tygodnie)

Miejsce stażu: akredytowana klinika, oddział, lub zakład intensywnej opieki medycznej

2. Staż kierunkowy w kardiologii

Program stażu

Cel stażu (oczekiwane wyniki kształcenia).

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się znajomością symptomatologii diagnostyki, różnicowania i leczenia chorych z chorobami układu krążenia w przebiegu których może być konieczna transfuzja składników krwi lub lecznicza afereza. Wykaże się umiejętnością posługiwania się algorytmami diagnostyczno-leczniczymi oraz wykonywania i interpretacji wyników badań i zabiegów stosowanych u chorych z chorobami układu krążenia.

Organizacja stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu lekarz uczestniczy we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych prowadzonych w oddziale lub klinice, tak jak etatowy asystent. Lekarz przyswaja wymaganą wiedzę oraz nabywa wymagane umiejętności praktyczne: - samodzielnie, ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada chorych, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, prowadzi farmakoterapię, wykonuje zabiegi i/lub asystuje do zabiegów i stosuje procedury medyczne wymienione w programie stażu.

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz musi zapoznać się z symptomatologią, diagnostyką i leczeniem:

- choroby wieńcowej i zawału serca,
- niewydolności serca (ostrej i przewlekłej),
- wstrząsu kardiogenego,
- nadciśnienia tętniczego pierwotnego i wtórnego,
- zaburzeń rytmu i przewodzenia (w tym, wskazania do stałej elektrostymulacji serca, najczęstsze zaburzenia elektrostymulacji),
- nagłego zatrzymania krążenia,
- kardiomiopatii (rozstrzeniowej, przerostowej, restrykcyjnej),
- zapalenia wsierdza,

- zapalenia mięśnia sercowego,
- chorób osierdza,
- ostrego i przewlekłego serca płucnego,
- pierwotnego nadciśnienia płucnego,
- wad serca wrodzonych i nabytych,
- niedociśnienia i omdleń,
- zaburzeń układu krążenia w chorobach gruczołów dokrewnych i metabolicznych,
- chorób tętnicy głównej (tętniaka aorty, zapalenia aorty i dużych tętnic),
- chorób naczyń obwodowych (miażdżycy zarostowej, choroby Buergera, zatoru tętnicy, choroby Raynauda, zapalenia żył powierzchownych i głębokich).

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz ma obowiązek nauczyć się praktycznie:

- samodzielnej interpretacji wyników badań dodatkowych wykonywanych w chorobach serca i naczyń:
 - rentgenogramu klatki piersiowej,
 - elektrokardiogramu spoczynkowego i wysiłkowego,
 - 24-godzinnej rejestracji elektrokardiograficznej metodą Holtera,
 - badania echokardiograficznego serca,
 - badania radioizotopowego serca,
- samodzielnego wykonania badania elektrokardiograficznego – 20 procedur,

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

Na zakończenie stażu lekarz zalicza:

a) kolokwium teoretyczne: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,

b) sprawdzian umiejętności praktycznych: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania chorych, interpretacji badań dodatkowych, oraz że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu

Czas trwania stażu: 1,5 miesiąca (6 tygodni)

Miejsce stażu: akredytowana klinika lub oddział kardiologiczny

3. Staż kierunkowy w pulmonologii

Program stażu

Cel stażu (oczekiwane wyniki kształcenia).

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się znajomością symptomatologii diagnostyki, różnicowania i leczenia chorych z chorobami układu oddechowego w przebiegu których może być konieczna transfuzja składników krwi lub lecznicza afereza. Wykaże się umiejętnością posługiwania się algorytmami diagnostyczno-leczniczymi oraz wykonywania i interpretacji wyników badań i zabiegów stosowanych chorych z chorobami układu oddechowego.

Organizacja stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu lekarz uczestniczy we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych prowadzonych w oddziale lub klinice, tak jak etatowy asystent. Lekarz przyswaja wymaganą

wiedzę oraz nabywa wymagane umiejętności praktyczne: - samodzielnie, ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada chorych, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, prowadzi farmakoterapię, wykonuje zabiegi i/lub asystuje do zabiegów i stosuje procedury medyczne wymienione w programie stażu.

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz ma obowiązek zapoznać się z symptomatologią, diagnostyką i leczeniem:

- zaburzeń czynności oddychania i wymiany gazowej,
- zakażeń układu oddechowego (ostrych i przewlekłych),
- zatorowości płucnej,
- przewlekłej obturacyjnej choroby płuc,
- astmy oskrzelowej,
- alergicznych zapaleń pęcherzyków płucnych,
- chorób śródmiąższowych płuc, zapaleń naczyń płucnych,
- sarkoidozy i innych chorób ziarniniakowych płuc,
- zmian płucnych w przebiegu chorób układowych,
- chorób zawodowych płuc,
- gruźlicy płuc (w tym, w przebiegu zakażenia wirusem HIV), gruźlicy pozapłucnej, mikobakterioz.

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz ma obowiązek opanować:

- samodzielnej interpretacji wyników badań dodatkowych wykonywanych w chorobach płuc:
 - badań czynnościowych płuc (badań spirometrycznych, transferu CO, podatności płuc),
 - rentgenogramu klatki piersiowej,
 - tomografii komputerowej klatki piersiowej,
 - bronchoskopii i płukania oskrzelowo-pęcherzykowego,
 - próby tuberkulinowej,
 - badań w kierunku zmian płucnych w chorobach układowych,
 - interpretacja wyników badań w kierunku gruźlicy płuc,
- samodzielnego prowadzenia tlenoterapii i aerozoloterapii – 2 procedury
- samodzielnego wykonania nakłucia jamy opłucnej - 2 zabiegi,
- samodzielnego pobierania płwociny do badań mikrobiologicznych i interpretacji wyników – 3 procedury.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

Na zakończenie stażu lekarz zalicza:

a) kolokwium teoretyczne: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,

b) sprawdzian umiejętności praktycznych: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania chorych, interpretacji badań dodatkowych, oraz że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu

Czas trwania stażu: 2 tygodnie

Miejsce stażu: akredytowana klinika lub oddział pulmonologiczny

4. Staż kierunkowy w endokrynologii i diabetologii

Program stażu

Cel stażu (oczekiwane wyniki kształcenia).

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się znajomością symptomatologii diagnostyki, różnicowania i leczenia chorych z chorobami układu wydzielania wewnętrznego w przebiegu których może być konieczna transfuzja składników krwi lub lecznicza afereza. Wykaże się umiejętnością posługiwania się algorytmami diagnostyczno-leczniczymi oraz wykonywania i interpretacji wyników badań i zabiegów stosowanych chorych z chorobami układu dokrewnego.

Organizacja stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu lekarz uczestniczy we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych prowadzonych w oddziale lub klinice, tak jak etatowy asystent. Lekarz przyswaja wymaganą wiedzę oraz nabywa wymagane umiejętności praktyczne: - samodzielnie, ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada chorych, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, prowadzi farmakoterapię, wykonuje zabiegi i/lub asystuje do zabiegów i stosuje procedury medyczne wymienione w programie stażu.

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest zapoznać się z symptomatologią, diagnostyką i leczeniem:

- chorób podwzgórza i przysadki (niedoczynność i nadczynność przysadki, guzy przysadki nieczynne hormonalnie),
- chorób tarczycy (choroba Gravesa i Basedowa, wole guzowate nadczynne, przełom tarczycowy, niedoczynność tarczycy pierwotna i wtórna),
- chorób przytarczyc (nadczynność i niedoczynność),
- chorób części endokrynej trzustki,
- chorób nadnerczy (nadczynność i niedoczynność kory nadnerczy pierwotna i wtórna),
- osteoporozy pochodzenia endokrynnego w przebiegu hipogonadyzmu, nadczynności tarczycy, hiperkortyzolemii oraz jako konsekwencja okresu przekwitania.
- symptomatologia, diagnostyka i leczenie cukrzycy typu I i II oraz pozostałych typów cukrzycy,
- powikłania cukrzycy (oczne, nefropatia, neuropatia, zmiany w układzie krążenia, nadciśnienie tętnicze w cukrzycy, zmiany skórne, zakażenia),
- ostre zaburzenia metaboliczne w cukrzycy (śpiączki: ketonowa, hipermolarna, mleczanowa, neuroglikopeniczna),
- stany hipoglikemii,
- prowadzenie leczenia i monitorowanie zaburzeń glikemii oraz powikłań metabolicznych w cukrzycy.

Umiejętności praktyczne

Lekarz zobowiązany jest nauczyć się w czasie stażu:

- samodzielnej interpretacji wyników testów czynnościowych w endokrynologii,
- samodzielnej interpretacji wyników badania densytometrycznego.
- samodzielnej interpretacji wyników badań czynnościowych w diabetologii,

- techniki wstrzykiwania insuliny – 5 procedur, samodzielnie pod nadzorem.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

Na zakończenie stażu lekarz zalicza:

a) kolokwium teoretyczne: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,

b) sprawdzian umiejętności praktycznych: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania chorych, interpretacji badań dodatkowych, oraz że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu

Czas trwania stażu: 2 tygodnie

Miejsce stażu: akredytowana klinika lub oddział endokrynologiczny

5. Staż kierunkowy w gastroenterologii

Program stażu

Cel stażu (oczekiwane wyniki kształcenia).

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się znajomością symptomatologii diagnostyki, różnicowania i leczenia chorych z chorobami układu pokarmowego w przebiegu których może być konieczna transfuzja składników krwi lub lecznicza afereza. Wykaże się umiejętnością posługiwania się algorytmami diagnostyczno-leczniczymi oraz wykonywania i interpretacji wyników badań i zabiegów stosowanych chorych z chorobami układu pokarmowego.

Organizacja stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu lekarz uczestniczy we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych prowadzonych w oddziale lub klinice, tak jak etatowy asystent. Lekarz przyswaja wymaganą wiedzę oraz nabywa wymagane umiejętności praktyczne: - samodzielnie, ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada chorych, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, prowadzi farmakoterapię, wykonuje zabiegi i/lub asystuje do zabiegów i stosuje procedury medyczne wymienione w programie stażu.

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz musi zapoznać się z symptomatologią, diagnostyką i leczeniem:

- chorób przełyku,
- chorób żołądka (choroba wrzodowa, dyspepsja niewrzodowa, zapalenie, zespoły poresekcyjne),
- chorób dwunastnicy (choroba wrzodowa, zapalenie),
- chorób trzustki (zapalenie ostre i przewlekłe),
- chorób wątroby (uszkodzenia toksyczne i polekowe, zapalenia wirusowe, zapalenie przewlekłe, marskość i jej następstwa - nadciśnienie wrotne, puchlina brzuszna, encefalopatia wątrobowa, powikłania wątrobowe w ogólnoustrojowych zaburzeniach przemiany materii),
- chorób dróg żółciowych (kamica, zapalenie),
- chorób jelit (ostre i przewlekłe zapalenie jelit - zwłaszcza choroba Crohna i wrzodziejące zapalenie jelita grubego),
- krwawień z górnego i dolnego odcinka przewodu pokarmowego,

oraz lekarz

- pozna zasady dietytyki i żywienia parenteralnego w chorobach przewodu pokarmowego.

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz ma obowiązek nauczyć się:

- zakładać zgłębnik do żołądka - 3 badań wykonanych samodzielnie
- badania *per rectum* - 5 badań wykonanych samodzielnie
- wykonywać nakłucie jamy brzusznej - 2 zabiegów wykonanych samodzielnie
- samodzielnej interpretacji wyników badań laboratoryjnych i obrazowych wykonywanych w chorobach układu pokarmowego:
 - testów wydzielania żołądkowego po maksymalnym bodźcu wydzielniczym,
 - testów bezpośrednich i bezzgłębnikowych wydzielania trzustkowego,
 - testów czynnościowych w diagnostyce chorób wątroby,
 - testów zaburzonego wchłaniania jelitowego,
 - badań wziernikowych (ezofagogastroduodenoskopii, kolonoskopii),
 - badań ultrasonograficznych jamy brzusznej,

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

Na zakończenie stażu lekarz zalicza:

a) kolokwium teoretyczne: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,

b) sprawdzian umiejętności praktycznych: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania chorych, interpretacji badań dodatkowych, oraz że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu

Czas trwania stażu: 1 miesiąc (4 tygodnie)

Miejsce stażu: akredytowana klinika lub oddział gastroenterologiczny

6. Staż kierunkowy w nefrologii

Program stażu

Cel stażu (oczekiwane wyniki kształcenia).

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się znajomością symptomatologii diagnostyki, różnicowania i leczenia chorych z chorobami nerek w przebiegu których może być konieczna transfuzja składników krwi lub lecznicza afereza. Wykaże się umiejętnością posługiwania się algorytmami diagnostyczno-leczniczymi oraz wykonywania i interpretacji wyników badań i zabiegów stosowanych chorych z chorobami nerek.

Organizacja stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu lekarz uczestniczy we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych prowadzonych w oddziale lub klinice, tak jak etatowy asystent. Lekarz przyswaja wymaganą wiedzę oraz nabywa wymagane umiejętności praktyczne: - samodzielnie, ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada chorych, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, prowadzi farmakoterapię, wykonuje zabiegi i/lub asystuje do zabiegów i stosuje procedury medyczne wymienione w programie stażu.

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz ma obowiązek nauczyć się symptomatologii, diagnostyki i leczenia:

- pierwotnego i wtórnego kłębkowego zapalenia nerek,
- cewkowo-śródmiąższowych chorób nerek (bakteryjne i niebakteryjne),
- ostrej i przewlekłej niewydolności nerek,
- wrodzonych chorób układu moczowego (wielotorbielowate zwyrodnienie nerek, torbielowatość rdzenia nerek),
- zakażeń układu moczowego,
- nefropatii w przebiegu chorób układowych, chorób rozrostowych i chorób krwi (kolagenozy, szpiczak mnogi, skrobiawica),
- kamicy nerkowej,
- krwawienia z dróg moczowych,
- zaburzeń gospodarki kwasowo-zasadowej i wolno-elektrolitowej w chorobach nerek.

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest nauczyć się:

- cewnikowania pęcherza moczowego - 3 zabiegi wykonanych samodzielnie,
- samodzielnej interpretacji wyników badań dodatkowych w chorobach nerek i dróg moczowych,
- samodzielnej interpretacji wyniku badania ultrasonograficznego nerek,
- prowadzenia dializoterapii – 5 procedur, samodzielnie pod nadzorem.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

Na zakończenie stażu lekarz zalicza:

a) kolokwium teoretyczne: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,

b) sprawdzian umiejętności praktycznych: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania chorych, interpretacji badań dodatkowych, oraz że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu

Czas trwania stażu: 1 miesiąc (4 tygodnie)

Miejsce stażu: akredytowana klinika lub oddział nefrologiczny

7. Staż kierunkowy w hematologii

Program stażu

Cel stażu (oczekiwane wyniki kształcenia).

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się znajomością symptomatologii diagnostyki, różnicowania i leczenia chorych z chorobami układu krwiotwórczego. Wykaże się umiejętnością posługiwania się algorytmami diagnostyczno-leczniczymi oraz wykonywania i interpretacji wyników badań i zabiegów stosowanych u chorych z chorobami układu krwiotwórczego.

Organizacja stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu lekarz uczestniczy we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych prowadzonych w oddziale lub klinice, tak jak etatowy asystent. Lekarz przyswaja wymaganą

wiedzę oraz nabywa wymagane umiejętności praktyczne: - samodzielnie, ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada chorych, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, prowadzi farmakoterapię, wykonuje zabiegi i/lub asystuje do zabiegów i stosuje procedury medyczne wymienione w programie stażu.

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest nauczyć się symptomatologii, diagnostyki i leczenia:

- niedokrwistości,
- zaburzeń gospodarki żelazem i zasad leczenia preparatami żelaza,
- skaz krwotocznych nabytych i najważniejszych skaz z wrodzonych (hemofilie i choroba von Willebranda).
- stanów zakrzepowo-zatorowych, trombofilii,
- białaczek,
- gammatii (szczególnie szpiczaka mnogiego),
- czerwienicy prawdziwej,
- neutropenii i agranulocytozy,
oraz
- zasad krwiolecznictwa (leczenie składnikami krwi, preparatami krwiopochodnymi, plazmafereza, cytoafereza)

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest nauczyć się:

- wykonywać transfuzje krwi i jej składników – 50 procedur pod nadzorem,
- postępować w przypadku stwierdzenia powikłania poprzetoczeniowego – 2 procedury pod nadzorem,
- wykonywać krwiopust – 3 procedury pod nadzorem (opcjonalnie w ramach stażu z transfuzjologii),
- interpretować badanie rozmazu krwi obwodowej - 20 badań,
- wykonywania pod nadzorem zabiegu biopsji aspiracyjnej szpiku kostnego wraz z interpretacją wyniku – 10 zabiegów pod nadzorem,
- interpretacji wyników badań laboratoryjnych wykonywanych w hematologii.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

Na zakończenie stażu lekarz zalicza:

a) kolokwium teoretyczne: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,

b) sprawdzian umiejętności praktycznych: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania chorych, interpretacji badań dodatkowych, oraz że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu

Czas trwania stażu: 5 miesięcy (20 tygodni)

Miejsce stażu: akredytowana klinika lub oddział hematologiczny

8. Staż kierunkowy w reumatologii

Program stażu

Cel stażu (oczekiwane wyniki kształcenia).

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się znajomością symptomatologii diagnostyki, różnicowania i leczenia chorych z chorobami stawów i tkanki łącznej w przebiegu których może być konieczna transfuzja składników krwi lub lecznicza afereza. Wykaże się umiejętnością posługiwania się algorytmami diagnostyczno-leczniczymi oraz wykonywania i interpretacji wyników badań i zabiegów stosowanych u chorych z chorobami reumatycznymi.

Organizacja stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu lekarz uczestniczy we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych prowadzonych w oddziale lub klinice, tak jak etatowy asystent. Lekarz przyswaja wymaganą wiedzę oraz nabywa wymagane umiejętności praktyczne: - samodzielnie, ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada chorych, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, prowadzi farmakoterapię, wykonuje zabiegi i/lub asystuje do zabiegów i stosuje procedury medyczne wymienione w programie stażu.

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest nauczyć się symptomatologii, diagnostyki i leczenia:

- układowych chorób tkanki łącznej (reumatoidalne zapalenia stawów, młodzieńcze reumatoidalne zapalenie stawów, toczeń rumieniowaty układowy, twardzina układowa, zapalenie wielomięśniowe i skórno-mięśniowe, zapalenia naczyń, zespół Sjogrena pierwotny i wtórny),
- zesztywniającego zapalenia stawów kręgosłupa i innych surowiczoujemnych zapaleń stawów,
- choroby zwyrodnieniowej stawów i kręgosłupa,
- osteoporozy.

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest nauczyć się praktycznie:

- interpretacji wyników badań w zapalnych i zwyrodnieniowych chorobach układu kostno-stawowego,
- interpretacji podstawowych objawów chorób układu kostnego w rentgenogramie.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

Na zakończenie stażu lekarz zalicza:

a) kolokwium teoretyczne: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,

b) sprawdzian umiejętności praktycznych: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania chorych, interpretacji badań dodatkowych, oraz że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu

Czas trwania stażu: 2 tygodnie

Miejsce stażu: akredytowana klinika lub oddział reumatologiczny

D - Kształcenie umiejętności wykonywania badań i zabiegów medycznych

Wykaz i minimalna liczba badań, zabiegów i procedur medycznych, które specjalizujący się lekarz ma obowiązek wykonać samodzielnie – pod nadzorem specjalisty – w trakcie rocznego stażu specjalizacyjnego w chorobach wewnętrznych

Rodzaj badania lub zabiegu	Liczba	Rodzaj działania
1. Prowadzenia akcji reanimacyjnej (oddech zastępczy bez przyrządów i z użyciem aparatu Ambu, masaż pośredni serca)	3	Wykonanie samodzielne
2. Intubacja dotchawicza	5	Wykonanie samodzielne
3. Prowadzenie tlenoterapii i aerozoloterapii	3	Wykonanie samodzielne
4. Pobieranie krwi do celów gazometrii	3	Wykonanie samodzielne, Interpretacja wyników
5. Nakłucie jamy opłucnej	2	Wykonanie samodzielne
6. Badanie elektrokardiograficzne serca	20	Wykonanie samodzielne
7. Techniki podawania insuliny	5	Asystowanie
8. Cewnikowania pęcherza moczowego	3	Wykonanie samodzielne
9. Prowadzenia dializoterapii	5	Wykonanie samodzielne
10. Zakładanie zgłębnika do żołądka	3	Wykonanie samodzielne
11. Badanie <i>per rectum</i>	5	Wykonanie samodzielne
12. Nakłucie jamy brzusznej	2	Wykonanie samodzielne
13. Pobieranie materiału do badań mikrobiologicznych	10	Wykonanie samodzielne, Interpretacja wyników
14. Transfuzja krwi i jej składników	50	Wykonanie samodzielne
16. Postępowanie w przypadku powikłania poprzetoczeniowego	2	Wykonanie samodzielne
17. Krwiopust	3	Wykonanie samodzielne
18. Badanie rozmazu krwi obwodowej	20	Interpretacja wyników
19. Biopsja aspiracyjna szpiku kostnego	10	Wykonanie samodzielne Interpretacja wyników

3 - KSZTAŁCENIE W TRANSFUZJOLOGII KLINICZNEJ

A - Wymagana wiedza w transfuzjologii klinicznej

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu specjalizacji wykaże się znajomością niżej wymienionej wiedzy:

Transfuzjologia

- fizjopatologia krwiodawstwa,
- hematopoeza,
- zasady kwalifikacji dawców do oddania krwi i jej składników,
- preparatyka składników komórkowych krwi i osocza,
- dobra praktyka wytwórcza (GMP) i laboratoryjna (GLP),
- serologia grup krwi, antygeny zgodności tkankowej, swoiste antygeny płytek krwi i granulocytów,
- metody biologii molekularnej i biotechnologii stosowane w transfuzjologii,
- wskazania do stosowania krwi i jej składników oraz produktów krwiopochodnych we wszystkich specjalnościach klinicznych,
- umiejętność rozpoznawania i profilaktyka powikłań poprzetoczeniowych,
- fizjopatologia leczenia roztworami krwiozastępczymi z uwzględnieniem stosowania dużych ilości płynów w krótkim czasie,
- fizjopatologia, diagnostyka, profilaktyka i leczenie powikłań poprzetoczeniowych,
- fizjopatologia, diagnostyka i profilaktyka matczyno - płodowego konfliktu serologicznego w zakresie erytrocytów, płytek krwi, granulocytów oraz dobór krwi do transfuzji u płodów i noworodków,
- epidemiologia i profilaktyka chorób zakaźnych związanych z przetaczaniem krwi i jej składników,
- choroby prionowe ze szczególnym uwzględnieniem vCJD,
- metody zapobiegania przenoszenia chorób zakaźnych drogą krwi,
- biochemia i fizjopatologia krwi,
- biochemia krwi konserwowanej i jej składników,
- odpowiedź biologiczna i immunologiczna ustroju biorcy na przetoczenie krwi i jej składników,
- etiologia, patogeneza, diagnostyka i leczenie niedokrwistości, skaz krwotocznych, wstrząsu (w tym wstrząsu poprzetoczeniowego)
- podstawy transplantologii ze szczególnym uwzględnieniem przeszczepiania hematopoetycznych komórek macierzystych i leczenia krwią i jej składnikami,
- zasady udzielania pomocy doraźnej w nagłych przypadkach,
- orzecznictwo w zakresie rozpoznania i postępowania w przypadkach powikłań poprzetoczeniowych,
- orzecznictwo w przypadkach powikłań u dawców,
- zasady organizacji służby krwi.

Perinatologia

- patofizjologia płodu
- wpływ głównych chorób w okresie ciąży na płód, np. choroba nadciśnieniowa i inne choroby matki, krwotok przedporodowy, poród przedwczesny,

- patofizjologia wcześniactwa,
- zasady oceny i wstępnego różnicowania żółtaczek noworodkowych,
- zasady postępowania z noworodkiem z żółtaczką,
- diagnostyka i leczenie hiperbilirubinemii, w tym wskazania do fototerapii, transfuzji wymiennej, czasowego zaprzestania karmienia piersią,
- konflikt serologiczny, ocena zagrożenia płodu i profilaktyka jego wystąpienia,
- choroba hemolityczna płodów i noworodków,
- hiperbilirubinemia z innych przyczyn (infekcyjne, metaboliczne),
- alloimmunologiczna małopłytkowość i granulocytopenia,
- genotypowanie płodu w osoczu matki lub z amniocytów.

Onkologia i hematologia dziecięca

- profilaktyka i leczenie niedokrwistości z niedoboru żelaza ze szczególnym uwzględnieniem okresu niemowlęcego,
- różnicowanie niedokrwistości o różnej etiologii,
- wczesna symptomatologia białaczki ze znajomością ogólnych zasad postępowania diagnostycznego i leczniczego,
- różnicowanie stanów chorobowych przebiegających z powiększeniem węzłów chłonnych i towarzyszących im zmian w obrazie krwi,
- diagnostyka i różnicowanie podstawowych skaz krwotocznych (małopłytkowość, hemofilia, zespół wykrzepiania śródnaczyniowego).

Kardiochirurgia

- zasady postępowania w przypadkach niechirurgicznego krwawienia po operacjach w krążeniu pozaustrojowym,
- przygotowanie do operacji kardiochirurgicznej chorych z wrodzonymi, bądź nabytymi zaburzeniami krzepnięcia,
- wskazania do leczenia krwią lub preparatami krwiopochodnymi u chorych po operacjach kardiochirurgicznych,
- techniki hemodilucji i autotransfuzji mające najistotniejsze znaczenie w kardiochirurgii,
- metody służące do zmniejszenia utraty krwi podczas operacji kardiochirurgicznych,
- bezwzględne przeciwwskazania do autotransfuzji u chorych kardiochirurgicznych,
- zasady prowadzenia krążenia pozaustrojowego w przebiegu różnych operacji kardiochirurgicznych,
- różnicowanie nagłej niewydolności oddechowej kardiogennej lub z przeciążenia krążenia z TRALI.

Chemioterapia nowotworów

- patomechanizm, diagnostyka, profilaktyka i leczenie zaburzeń krzepnięcia u chorych na nowotwory,
- wskazania do leczenia erytropoetyną u chorych na nowotwory,
- patomechanizm i leczenie cytopenii w przebiegu choroby nowotworowej.

Transplantacja komórek krwiotwórczych

- cytopenii okołoprzeszczepowej,
- reakcji przeszczep przeciw gospodarzowi, oraz
- wskazań i przeciwwskazań do przeszczepu komórek krwiotwórczych,
- zasad krwiolecznictwa u chorych w okresie okołoprzeszczepowym (leczenie składnikami krwi, preparatami krwiopochodnymi, plazmafereza, cytoafereza)
- rodzajów przeszczepów komórek krwiotwórczych,
- zasad przygotowania chorego do przeszczepu, procedury przebiegu przeszczepu, oceny skuteczności przeszczepu,
- poszukiwania i dobierania dawcy przeszczepu,
- rozpoznawania powikłań po przeszczepie.

Choroby zakaźne

- choroby bakteryjne,
- choroby wirusowe,
- choroby grzybicze,
- choroby pasożytnicze,
- gorączka o nieustalonej przyczynie,
- AIDS,
- szczepienia ochronne,
- zakażenia szpitalne, zasady zapobiegania.
- charakterystyka zakażeń w lecznictwie otwartym i w praktyce szpitalnej,
- charakterystyka antybiotyków wg grup,
- podstawy farmakokinetyki i farmakodynamiki antybiotyków,
- najważniejsze drobnoustroje (alarmowe),
- najważniejsze mechanizmy oporności, strategia zapobiegania lekooporności,
- podstawy diagnostyki mikrobiologicznej,
- diagnostyka objawów klinicznych wskazujących na zakażenie,
- leczenie najczęściej występujących zakażeń pozaszpitalnych i zakażeń szpitalnych,
- profilaktyka zakażeń pozaszpitalnych i zakażeń szpitalnych.

B - Wymagane umiejętności praktyczne w transfuzjologii klinicznej

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu specjalizacji wykaże się umiejętnością:

- badania i kwalifikowania dawców do oddania krwi i jej składników,
- pobierania, preparatyki i magazynowania krwi i jej składników,
- dystrybucję krwi i jej składników oraz preparatów krwiopochodnych,
- kwalifikacji krwi i jej składników do użytku klinicznego,
- kwalifikowanie chorych do krwiopustów i zabiegów leczniczej aferezy i wykonanie tych zabiegów,
- kwalifikacji chorych do przedoperacyjnego pobrania krwi dla celów autotransfuzji lub hemodilucji,
- przetaczania krwi i jej składników oraz produktów krwiopochodnych,
- oznaczania grup krwi układu ABO, Rh oraz antygenów z innych układów grupowych,

- wykonywania próby zgodności przed przetoczeniem krwi i jej składników z umiejętnością pełnej interpretacji,
- wykrywania klinicznie istotnych przeciwciał i ich identyfikacji,
- diagnostyki laboratoryjnej niedokrwistości hemolitycznych,
- dobierania krwi do transfuzji dopłodowej, transfuzji wymiennej u noworodków i u niemowląt do czwartego miesiąca życia,
- dobierania krwi chorym po przeszczepach ze szczególnym uwzględnieniem przeszczepiania allogenicznych hematopoetycznych komórek macierzystych, zwłaszcza w przypadkach niezgodności w układzie ABO,
- pobieranie komórek krwiotwórczych z krwi obwodowej,
- oceny wyników badań w kierunku obecności we krwi dawców markerów wirusów,
- wykonania badań laboratoryjnych w odczynach poprzetoczeniowych,
- orzekanie w przypadkach powikłań poprzetoczeniowych,
- sprawowanie nadzoru nad krwiolecznictwem w szpitalach,
- udzielanie konsultacji w zakresie krwiodawstwa i krwiolecznictwa,
- opracowywanie standardowych procedur operacyjnych (SOP),
- samodzielnego prowadzenia akcji reanimacyjnej,
- intubacji dotchawiczej,
- nakłucia tętnic obwodowych w celu pobrania krwi do badania gazometrycznego,
- cewnikowania pęcherza moczowego,
- znajomości wykonania transfuzji wymiennej,
- kierowania zespołem pracowników każdego działu medycznego regionalnego centrum krwiodawstwa i krwiolecznictwa,
- pełnienie funkcji dyrektora do spraw medycznych regionalnego centrum krwiodawstwa i krwiolecznictwa,
- pełnienie funkcji lekarza odpowiedzialnego za krwiolecznictwo w szpitalu,
- pełnienie funkcji kierownika banku krwi,
- organizowanie krwiodawstwa na terenie pracy lekarza.

4 - FORMY I METODY KSZTAŁCENIA SPECJALIZACYJNEGO

KSZTAŁCENIE TEORETYCZNE W TRANSFUZJOLOGII KLINICZNEJ

Zasadniczą formą nabywania wiedzy teoretycznej jest kształcenie na obowiązkowych kursach specjalizacyjnych określonych w programie specjalizacji, udział w klinicznych posiedzeniach naukowych, konsultacjach, seminariach, kursach doskonalących i innych formach kształcenia wskazanych przez kierownika specjalizacji oraz systematyczne samokształcenie w trakcie specjalizacji pod kierunkiem kierownika specjalizacji obejmujące studiowanie zalecanego piśmiennictwa, programów multimedialnych, źródeł w Internecie a także poszerzanie wiedzy oraz zdobywanie wiadomości dotyczących postępów transfuzjologii klinicznej poprzez uczestniczenie w zjazdach, kongresach, sympozjach i zebraniach edukacyjnych towarzystw naukowych.

A - Kursy specjalizacyjne

Uwaga: Lekarze specjalizujący się uzyskają zaliczenie uczestniczenia tylko w tych kursach specjalizacyjnych objętych programem specjalizacji, które zostały pozytywnie zaopiniowane przez CMKP i konsultanta krajowego oraz wpisane na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych organizowanych przez uprawnione do tego podmioty. Lista kursów podawana jest corocznie do wiadomości lekarzy na stronie Internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl

1) Kurs wprowadzający: „Zasady pobierania, preparatyki, badania, magazynowania i wydawania krwi i jej składników. Zasady leczenia krwią i jej składnikami oraz produktami krwiopochodnymi”

Program kursu

Cel kursu (oczekiwane wyniki kształcenia)

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu lekarz wykaże się znajomością podstaw dobrej praktyki lekarskiej w tym zasad praktyki opartej na wiarygodnych i aktualnych publikacjach, podstaw farmakoekonomiki oraz znajomością podstawowych zagadnień objętych programem specjalizacji.

Treść kursu (zakres tematyczny wykładów i innych zajęć):

Wprowadzenie do specjalizacji oraz ogólna wiedza dotycząca wszystkich etapów pracy RCKiK oraz wskazań do leczenia krwią, jej składnikami i produktami krwiopochodnymi:

- Podstawy dobrej praktyki lekarskiej (Good Clinical Practice),
- Zasady praktyki opartej na wiarygodnych i aktualnych publikacjach (Evidence Based Medicine),
- Podstawy farmakoekonomiki,
- Podstawy onkologii,
- Podstawy doskonalenia zawodowego lekarzy,
- zasady organizacji służby krwi,
- zasady kwalifikowania dawców,
- pobieranie i przetwarzanie krwi i jej składników,
- metody zapobiegania przenoszeniu chorób zakaźnych drogą krwi i jej składników oraz produktów krwiopochodnych,
- racjonalne leczenie krwią i jej składnikami,
- powikłania poprzetoczeniowe,
- podstawowe zasady immunohematologii transfuzjologicznej,
- autotransfuzja, hemodilucja, upusty i aferezy lecznicze.

Forma zaliczenia: Kolokwium na zakończenie kursu (testowe lub pisemne lub ustne) przeprowadzone przez kierownika kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Czas trwania kursu: 5 dni (30 godzin)

Miejsce kształcenia: Instytut Hematologii i Transfuzjologii, Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa.

2) Kurs: "Immunoematologia"

Program kursu

Cel kursu (oczekiwane wyniki kształcenia)

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu lekarz wykaże się znajomością badań serologicznych dawców i biorców krwi z uwzględnieniem badań dotyczących diagnostyki konfliktu serologicznego.

Treść kursu (zakres tematyczny wykładów i innych zajęć)

- oznaczania grup krwi układu ABO, Rh oraz antygenów innych układów grupowych,
- wykonywania próby zgodności przed przetoczeniem krwi i jej składników z umiejętnością pełnej interpretacji,
- wykrywania klinicznie istotnych przeciwciał i ich identyfikacji,
- diagnostyki laboratoryjnej niedokrwistości hemolitycznych,
- dobierania krwi do transfuzji dopłodowych i transfuzji wymiennej u noworodków,
- dobierania krwi chorym po przeszczepach ze szczególnym uwzględnieniem przeszczepów alogenicznych komórek macierzystych,
- wykonywania badań serologicznych w przypadku wystąpienia odczynów poprzetoczeniowych,
- poznać badania układu zgodności tkankowej, antygenów płytek krwi i granulocytów.

Forma zaliczenia: Kolokwium na zakończenie kursu (testowe lub pisemne lub ustne) przeprowadzone przez kierownika kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Czas trwania kursu: 2 tygodnie (60 godzin).

Miejsce kształcenia: Instytut Hematologii i Transfuzjologii, Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa

3) Kurs: „Zdrowie publiczne”

Cel kursu (oczekiwane wyniki kształcenia)

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu lekarz wykaże się znajomością wybranych problemów zdrowia publicznego, niezbędnych dla zrozumienia kompleksowych działań na rzecz zdrowia; uwarunkowań skutecznego i efektywnego funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej oraz roli lekarza w zaspokajaniu indywidualnych oraz zbiorowych potrzeb zdrowotnych.

Treść kursu

Przedstawione poniżej zagadnienia mają charakter uniwersalny, a więc powinni zapoznać się z nimi wszyscy lekarze podejmujący specjalizację niezależnie od dziedziny specjalizacji.

1. Geneza, filozofia, przedmiot i zakres zdrowia publicznego jako dyscypliny naukowej i działalności praktycznej na rzecz zdrowia ludności.
2. Zdrowie jako dobro: publiczne i prywatne; miejsce zdrowia w systemie wartości. Rola i miejsce państwa w działaniach na rzecz zdrowia; zdrowie a gospodarka

- rynkowa. Społeczna odpowiedzialność lekarza za zdrowie obywateli. Znaczenie wielosektorowego i multidyscyplinarnego podejścia do ochrony zdrowia.
3. Systemy ochrony zdrowia na świecie; ich główne cechy; zasady funkcjonowania i finansowania. Procesy transformacji systemów; ich przyczyny i cele zmian.
 4. Ochrona zdrowia w Unii Europejskiej; priorytety w zakresie zdrowia publicznego.
 5. Globalizacja – główne procesy przemian i wynikające stąd wyzwania i zagrożenia dla zdrowia populacji.
 6. Epidemiologia jako podstawowe narzędzie zdrowia publicznego, filozofia, przedmiot, cele i zadania w działaniach na rzecz zdrowia. Metodyka badań epidemiologicznych.
 7. Współczesne problemy zdrowotne ludności Polski.
 8. Determinanty zdrowia. Metody diagnozowania sytuacji zdrowotnej oraz określenia potrzeb zdrowotnych ludności. Procesy transformacji demograficznej i epidemiologicznej; nowe zagrożenia i wyzwania dla zdrowia publicznego.
 9. Organizacja opieki zdrowotnej w Polsce; podstawowe regulacje prawne funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej; ubezpieczenie w Narodowym Funduszu Zdrowia. Podstawy prawne działania, rola, organizacja i funkcje Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
 10. Dylematy prawne i moralne współczesnej medycyny i zawodu lekarza. Konflikty wartości w podejmowaniu decyzji lekarskich. Bioetyka - filozofia moralna współczesnej Medycyny. Europejska Konwencja Bioetyczna.
 11. Prawa pacjenta i powinności służby zdrowia – regulacje prawne i deontologiczne. Autonomia pacjenta – dylematy prawne i moralne.
 12. Kryteria legalności i poprawności etycznej eksperymentu w medycynie. Etyczne, prawne i społeczne problemy transplantacji narządów.
 13. Odpowiedzialność zawodowa w służbie zdrowia, zakres jej odpowiedzialności i mechanizmy jej egzekwowania.
 14. Odpowiedzialność karna, cywilna i pracownicza w służbie zdrowia.
 15. Promocja zdrowia; pojęcia podstawowe; zakres działań. Organizacja promocji zdrowia w Polsce i na świecie.
 16. Psychospołeczne problemy zdrowia i choroby oraz korzystania ze świadczeń zdrowotnych; zachowania zdrowotne.
 17. Metody stosowane w promocji zdrowia ze szczególnym uwzględnieniem działań zapobiegawczych i promocyjnych specyficznych dla poszczególnych specjalności medycznych; terminologia, modele teoretyczne i ocena ich skuteczności. Badania socjomedyczne – ich zastosowanie w ocenie potrzeb zdrowotnych i zachowań w systemie opieki zdrowotnej. Narodowy Program Zdrowia.
 18. Specyfika działań promocji zdrowia w danej podstawowej dziedzinie medycyny.
 19. Orzecznictwo lekarskie jako element działań na rzecz zdrowia i poczucie bezpieczeństwa zdrowotnego ludności.
 20. Ekonomia zdrowia; jej zakres i znaczenie. Źródła i sposoby finansowania opieki zdrowotnej. Ekonomiczna ocena świadczeń zdrowotnych.
 21. Farmakoekonomika; jej zakres i znaczenie; rola analiz farmakoekonomicznych w gospodarce lekami. Ocena technologii medycznych oraz działań na rzecz zdrowia opartych na wiarygodnych i aktualnych danych (Evidence based medicine).
 22. Seminarium końcowe stanowiące między innymi ocenę pracy własnej kursantów.

Czas trwania kursu: 60 godzin (2x5 dni).

Forma zaliczenia kursu: seminarium końcowe i kolokwium zaliczające.

Miejsce kursu: do prowadzenia kursu uprawnione są jednostki organizacyjne, które zostały pozytywnie zaopiniowane przez konsultanta krajowego w zakresie zdrowia publicznego .

B - Formy samokształcenia

Studiowanie piśmiennictwa

Lekarz ma obowiązek przyswojenia sobie wiedzy zawartej w aktualnych referencyjnych podręcznikach z zakresu transfuzjologii oraz wykazać się znajomością bieżącego tematycznego piśmiennictwa polskiego i międzynarodowego.

- Leczenie krwią. Zasady postępowania klinicznego. Mintz PD (red.). Wyd. Sekcja Transfuzjologiczna Polskiego Towarzystwa Hematologów i Transfuzjologów, Warszawa 2001.
- Medyczne zasady pobierania krwi, oddzielania jej składników i wydawania, obowiązującymi w jednostkach organizacyjnych publicznej służby krwi” pod redakcją M. Łętowskiej, aktualne wydanie.
- Technical Manual. Brecher M (red). Wydanie 15. American Association of Blood Banks, Bethesda 2005.
- The Clinical Use of Blood in Medicine, Obstetrics, Paediatrics, Surgery & Anaesthesia, Trauma & Burns. Wyd. World Health Organization, Geneva 2001, 1–330.
- Immunologia krwinek czerwonych - Grupy krwi. Fabijańska-Mitek J. Wydanie 1. OINPHARMA, Warszawa 2007.
- Immunogenetyczne podstawy doboru dawców oraz przeszczepiania komórek krwiotwórczych i narządów. Fabijańska-Mitek J i Nowak J. OINPHARMA, Warszawa 2007.
- Mollison's Blood Transfusion in Clinical Medicine. Klein H, Anstee D. Wydanie 11. Blackwell Science 2006.
- Practical Transfusion Medicine. Murphy M, Pamphilon D (red). Wydanie 2. Blackwell Science 2005.
- Zalecenia terapeutyczno diagnostyczne Towarzystw Naukowych w zakresie:
Resuscytacji i reanimacji
Hematologii i Transfuzjologii
- Czasopisma:
Blood,
Transfusion,
Transfusion Medicine
Transfusion Science and Hemotherapy
Apheresis Science,
Vox Sanguinis,
Transfusion Medicine Reviews,
Acta Haematologica Polonica.

Udział w działalności edukacyjnej towarzystw lekarskich

Specjalizujący się lekarz jest zobowiązany do:

- uczestniczenia w konferencjach naukowo-szkoleniowych i posiedzeniach naukowych organizowanych przez Polskie Towarzystwo Hematologów i Transfuzjologów, szczególnie przez Sekcję Transfuzjologiczną PTHiT,
- uczestniczenia w zjazdach PTHiT.

Przygotowanie publikacji

Lekarz zobowiązany jest do przygotowania pracy oryginalnej lub pogładowej z dziedziny transfuzjologii klinicznej.

KSZTAŁCENIE PRAKTYCZNE W TRANSFUZJOLOGII KLINICZNEJ

Zasadniczą formą nabywania umiejętności praktycznych i zdobywania doświadczenia zawodowego jest praca z chorym warunkach klinicznych oraz w pracowniach diagnostycznych w czasie specjalizacyjnego stażu podstawowego w transfuzjologii klinicznej pod kierunkiem kierownika specjalizacji oraz w czasie stażów kierunkowych pod kierunkiem kierownika stażu lub wyznaczonego przez niego specjalisty, wykonywanie zabiegów diagnostycznych i leczniczych zgodnie z programem poszczególnych stażów a także pełnienie dyżurów lekarskich.

A - Staże kierunkowe

1) Staż specjalizacyjny podstawowy w transfuzjologii klinicznej

Program stażu

Cel stażu (oczekiwane wyniki kształcenia).

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się umiejętnością: rejestracji i kwalifikacji dawców do oddania krwi lub jej składników, pobierania i preparatyki krwi i jej składników, wykonywania badań z zakresu immunologii transfuzjologicznej, kwalifikacji do użytku klinicznego i wydawania do leczenia krwi i jej składników, dobierania składników krwi do przetoczeń, opracowywania zgłoszonych powikłań poprzetoczeniowych.

Organizacja stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu lekarz uczestniczy we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych prowadzonych w centrum krwiodawstwa. Lekarz przyswaja wymaganą wiedzę oraz nabywa wymagane umiejętności praktyczne: - samodzielnie, ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada chorych, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, wykonuje zabiegi i/lub asystuje do zabiegów i stosuje procedury medyczne wymienione w programie stażu.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest opanować przedstawioną poniżej wiedzę:

- fizjopatologia krwiodawstwa,
- zasady kwalifikacji dawców do oddania krwi i jej składników,
- preparatyka składników komórkowych krwi i osocza,

- dobra praktyka wytwórcza (GMP) i laboratoryjna (GLP),
- immunologia transfuzjologiczna,
- metody biologii molekularnej i biotechnologii stosowanych w transfuzjologii,
- wskazania do stosowania krwi i jej składników oraz produktów krwiopochodnych we wszystkich specjalnościach klinicznych,
- profilaktyka powikłań poprzetoczeniowych,
- fizjopatologia, diagnostyka i leczenie powikłań poprzetoczeniowych,
- fizjopatologia, diagnostyka i profilaktyka matczyno - płodowego konfliktu serologicznego,
- choroba hemolityczna płodów i noworodków,
- alloimmunologiczna małopłytkowość i granulocytopenia.
- epidemiologia i profilaktyka chorób zakaźnych związanych z przetaczaniem krwi i jej składników oraz produktów krwiopochodnych ,
- choroby prionowe ze szczególnym uwzględnieniem vCJD,
- metody zapobiegania przenoszenia chorób zakaźnych drogą krwi i jej składników oraz produktów krwiopochodnych,
- biochemia i fizjopatologia krwi,
- biochemia krwi konserwowanej i jej składników,
- odpowiedź biologiczna i immunologiczna ustroju biorcy na przetoczenie krwi i jej składników oraz produktów krwiopochodnych ,
- zagadnienia kliniczne z zakresu etiologii, patogenez, patomorfologii, diagnostyki i leczenia niedokrwistości, szkodliwych, chorób rozrostowych układu krwiotwórczego,
- etiologia, patogenez, diagnostyka wstrząsu, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki wstrząsu poprzetoczeniowego – hemolitycznego i septycznego,
- podstawy transplantologii ze szczególnym uwzględnieniem przeszczepiania hemopoetycznych komórek macierzystych i leczenia krwią i jej składnikami,
- zasady udzielania pomocy doraźnej w nagłych przypadkach,
- orzecznictwo w zakresie rozpoznania i postępowania w przypadkach powikłań poprzetoczeniowych,
- orzecznictwo w przypadkach powikłań u dawców,
- zasady organizacji służby krwi.

Wymagane umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest nabyć umiejętność:

- badania i kwalifikowania dawców do oddania krwi i jej składników,
- pobierania krwi i jej składników,
- preparatyki krwi i jej składników,
- kwalifikacji składników krwi do leczenia i frakcjonowania,
- kwalifikacji chorych do przedoperacyjnego pobrania krwi dla celów autotransfuzji,
- wykonania leczniczej aferezy,
- przetaczania krwi i poszczególnych preparatów krwiopochodnych,
- oznaczania grup krwi układu ABO, Rh oraz antygenów z innych układów grupowych,
- wykonywania próby zgodności przed przetoczeniem krwi i jej preparatów komórkowych z umiejętnością pełnej interpretacji,
- wykrywania klinicznie istotnych przeciwciał i ich identyfikacji,

- diagnostyki laboratoryjnej niedokrwistości hemolitycznych,
- dobierania krwi do transfuzji dopłodowej, transfuzji wymiennej u noworodków i u niemowląt do czwartego miesiąca życia,
- wykonania zabiegu transfuzji wymiennej u noworodka,
- dobierania krwi chorym po przeszczepach ze szczególnym uwzględnieniem przeszczepiania alogenicznych hemopoetycznych komórek macierzystych, zwłaszcza w przypadkach niezgodności w układzie ABO,
- oceny wyników badań w kierunku obecności we krwi dawców markerów wirusów,
- wykonania badań laboratoryjnych w odczynach poprzetoczeniowych,
- kierowania zespołem pracowników.

Zabiegi, które lekarz zobowiązany jest wykonać samodzielnie podczas stażu (pod nadzorem specjalisty):

- badanie lekarskie krwiodawców, łącznie z kwalifikacją do oddawania krwi lub osocza - 100 badań,
- wykonanie leczniczej aferezy - 3 zabiegi,
- wykonanie aferezy preparatywnej - 30 zabiegów,
- infuzje lub wstrzyknięcia produktów krwiopochodnych – 5 procedur,
- procedura autotransfuzji– 5 zabiegów,
- wykonanie oznaczania grup krwi układu ABO, Rh oraz antygenów z innych układów grupowych – 50 badań
- wykonywania próby zgodności przed przetoczeniem krwi i jej składników z umiejętnością pełnej interpretacji – 50 badań.
- wykrywania klinicznie istotnych przeciwciał – 50 badań,
- identyfikacja klinicznie istotnych przeciwciał – 20 badań,
- wykonanie bezpośredniego testu antyglobulinowego – 15 badań,
- serologiczne opracowanie odczynu poprzetoczeniowego – 3 procedury.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

Na zakończenie stażu lekarz zalicza:

a) kolokwium teoretyczne: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,

b) sprawdzian umiejętności praktycznych: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania chorych, interpretacji badań dodatkowych, oraz że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu

Czas trwania stażu: 32 miesiące

Miejsce stażu: w Regionalnym lub Krajowym Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa lub Wojskowym Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa

2) Staż kierunkowy w perinatologii

Program stażu

Cel stażu (oczekiwane wyniki kształcenia).

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się umiejętnością: ustalania wskazań i wykonywania transfuzji dopłodowej, transfuzji uzupełniającej i wymiennej u noworodków.

Organizacja stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu lekarz uczestniczy we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych prowadzonych w oddziale lub klinice, tak jak etatowy asystent. Lekarz przyswaja wymaganą wiedzę oraz nabywa wymagane umiejętności praktyczne: - samodzielnie, ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada chorych, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, prowadzi farmakoterapię, wykonuje zabiegi i/lub asystuje do zabiegów i stosuje procedury medyczne wymienione w programie stażu.

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest opanować przedstawioną poniżej wiedzę:

- patofizjologia płodu,
- wpływ głównych chorób w okresie ciąży na płód, np. choroba nadciśnieniowa i inne choroby matki, krwotok przedporodowy, poród przedwczesny,
- zasady oceny i wstępnego różnicowania żółtaczek noworodkowych,
- zasady postępowania z noworodkiem z żółtaczką,
- diagnostyka i leczenie hiperbilirubinemii, w tym wskazania do fototerapii, transfuzji wymiennej, czasowego zaprzestania karmienia piersią,
- konflikt serologiczny i profilaktyka jego wystąpienia,
- choroba hemolityczna płodów i noworodków,
- alloimmunologiczna małopłytkowość i granulocytopenia.

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest:

- nabyć umiejętność dobierania krwi do transfuzji dopłodowej, transfuzji wymiennej u noworodka i u niemowląt do czwartego miesiąca życia (umiejętności te lekarz może nabyć również w czasie stażu z transfuzjologii - immunologii transfuzjologicznej),
- zapoznać się teoretycznie i praktycznie z techniką wykonania zabiegu transfuzji dopłodowej,
- asystować w wykonaniu zabiegów transfuzji wymiennej u noworodka lub transfuzji dopłodowej – 3 procedury,
- ustalić wskazania do przetoczenia krwi i jej składników u noworodka (ilość zabiegów określi opiekun stażu).

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

Na zakończenie stażu lekarz zalicza:

a) kolokwium teoretyczne: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,

b) sprawdzian umiejętności praktycznych: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania chorych, interpretacji badań dodatkowych, oraz że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu

Czas trwania stażu: 2 tygodnie

Miejsce stażu: w akredytowanej klinice lub oddziale szpitalnym

3) Staż kierunkowy w onkologii i hematologii dziecięcej

Program stażu

Cel stażu (oczekiwane wyniki kształcenia).

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się umiejętnością ustalania wskazań i dobierania właściwego rodzaju składników krwi do przetoczeń u dzieci, w tym u chorych z rozrostowymi chorobami układu krwiotwórczego.

Organizacja stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu lekarz uczestniczy we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych prowadzonych w oddziale lub klinice, tak jak etatowy asystent. Lekarz przyswaja wymaganą wiedzę oraz nabywa wymagane umiejętności praktyczne: - samodzielnie, ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada chorych, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, prowadzi farmakoterapię, wykonuje zabiegi i/lub asystuje do zabiegów i stosuje procedury medyczne wymienione w programie stażu.

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest opanować przedstawioną poniżej wiedzę:

- profilaktyka i leczenie niedokrwistości z niedoboru Fe ze szczególnym uwzględnieniem okresu niemowlęcego,
- różnicowanie niedokrwistości o różnej etiologii,
- wczesna symptomatologia białaczki ze znajomością ogólnych zasad postępowania diagnostycznego i leczniczego,
- różnicowanie stanów chorobowych przebiegających z powiększeniem węzłów chłonnych i towarzyszących im zmian w obrazie krwi,
- diagnostyka i różnicowania podstawowych skaz krwotocznych (małopłytkowość, hemofilia, zespół wykrzepiania śródnacyniowego).

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest:

- wykonać przetoczenie krwi, jej składników i produktów krwiopochodnych – 5 zbiegów,
- asystować przy wykonaniu biopsji szpiku - 3 zabiegi.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

Na zakończenie stażu lekarz zalicza:

a) kolokwium teoretyczne: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,

b) sprawdzian umiejętności praktycznych: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania chorych, interpretacji badań dodatkowych, oraz że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu

Czas trwania stażu: 2 miesiące (8 tygodni)

Miejsce stażu: w akredytowanej klinice lub oddziale szpitalnym

4) Staż kierunkowy w kardiologii

Program stażu

Cel stażu (oczekiwane wyniki kształcenia).

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się umiejętnością: stosowania składników krwi u chorych poddanych zabiegom chirurgicznym, w tym w przypadkach stosowania krążenia pozaustrojowego.

Organizacja stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu lekarz uczestniczy we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych prowadzonych w oddziale lub klinice, tak jak etatowy asystent. Lekarz przyswaja wymaganą wiedzę oraz nabywa wymagane umiejętności praktyczne: - samodzielnie, ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada chorych, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, prowadzi farmakoterapię, wykonuje zabiegi i/lub asystuje do zabiegów i stosuje procedury medyczne wymienione w programie stażu.

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz musi opanować niżej wymienioną wiedzę:

- postępowanie w przypadkach niechirurgicznego krwawienia po operacjach w krążeniu pozaustrojowym,
- przygotowanie do operacji kardiologicznej chorych z wrodzonymi, bądź nabytymi zaburzeniami krzepnięcia,
- wskazania do leczenia krwią lub preparatami krwiopochodnymi u chorych po operacjach kardiologicznych,
- techniki hemodylucji i autotransfuzji mające najistotniejsze znaczenie w kardiologii,
- metody służące do zmniejszenia utraty krwi podczas operacji kardiologicznych,
- bezwzględne przeciwwskazania do autotransfuzji u chorych kardiologicznych.

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest:

- uczestniczyć w prowadzeniu krążenia pozaustrojowego w przebiegu różnych operacji kardiologicznych – 5 procedur,
- zamawiać składniki krwi i wykonywać transfuzje – 20 procedur pod nadzorem

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

Na zakończenie stażu lekarz zalicza:

a) kolokwium teoretyczne: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,

b) sprawdzian umiejętności praktycznych: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania chorych, interpretacji badań dodatkowych, oraz że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu

Czas trwania stażu: 2 miesiące (8 tygodni)

Miejsce stażu: akredytowana klinika lub oddział kardiologiczny

5) Staż kierunkowy w chemioterapii nowotworów

Program stażu

Cel stażu (oczekiwane wyniki kształcenia).

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się umiejętnością ustalania wskazań i dobierania właściwego rodzaju składników krwi do przetoczeń u chorych na nowotwory.

Organizacja stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu lekarz uczestniczy we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych prowadzonych w oddziale lub klinice, tak jak etatowy asystent. Lekarz przyswaja wymaganą wiedzę oraz nabywa wymagane umiejętności praktyczne: - samodzielnie, ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada chorych, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, prowadzi farmakoterapię, wykonuje zabiegi i/lub asystuje do zabiegów i stosuje procedury medyczne wymienione w programie stażu.

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz musi opanować niżej wymienioną wiedzę:

- patomechanizm, diagnostyka, profilaktyka i leczenie zaburzeń krzepnięcia krwi u chorych na nowotwory,
- wskazania do leczenia erytropoetyną u chorych na nowotwory,
- patomechanizm i leczenie niedokrwistości w przebiegu choroby nowotworowej.

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest nauczyć się:

- zamawiać składniki krwi i wykonywać transfuzje – 10 procedur pod nadzorem

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

Na zakończenie stażu lekarz zalicza:

a) kolokwium teoretyczne: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,

b) sprawdzian umiejętności praktycznych: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania chorych, interpretacji badań dodatkowych, oraz że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu

Czas trwania stażu: 1 miesiąc (4 tygodnie)

Miejsce stażu: akredytowana klinika lub oddział kardiochirurgiczny

6) Staż kierunkowy w oddziale transplantacji komórek krwiotwórczych

Program stażu

Cel stażu (oczekiwane wyniki kształcenia).

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się znajomością kwalifikowania chorych do przeszczepu komórek krwiotwórczych, zasad przygotowania i prowadzenia chorego w okresie okołoprzeszczepowym ze szczególnym uwzględnieniem krwiolecznictwa. Wykaże się umiejętnością posługiwania się algorytmami diagnostyczno-leczniczymi oraz wykonywania i interpretacji wyników badań i zabiegów stosowanych u chorych w okresie okołoprzeszczepowym.

Organizacja stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu lekarz uczestniczy we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych prowadzonych w oddziale lub klinice, tak jak etatowy asystent. Lekarz przyswaja wymaganą wiedzę oraz nabywa wymagane umiejętności praktyczne: - samodzielnie, ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada chorych, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, prowadzi farmakoterapię, wykonuje zabiegi i/lub asystuje do zabiegów i stosuje procedury medyczne wymienione w programie stażu.

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest nauczyć się symptomatologii, diagnostyki i leczenia:

- cytopenii okołoprzeszczepowej,
- reakcji przeszczep przeciw gospodarzowi, oraz
- wskazań i przeciwwskazań do przeszczepu komórek krwiotwórczych,
- zasad krwiolecznictwa u chorych w okresie okołoprzeszczepowym (leczenie składnikami krwi, preparatami krwiopochodnymi, plazmafereza, cytoafereza)
- rodzajów przeszczepów komórek krwiotwórczych,
- zasad przygotowania chorego do przeszczepu, procedury przebiegu przeszczepu, oceny skuteczności przeszczepu,
- poszukiwania i dobierania dawcy przeszczepu,
- rozpoznawania powikłań po przeszczepie.

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest nauczyć się:

- zamawiać składniki krwi i wykonywać transfuzje u chorych w okresie okołoprzeszczepowym – 30 procedur pod nadzorem
- pobieranie komórek krwiotwórczych z krwi obwodowej – 3 procedury pod nadzorem (opcjonalnie mogą one być wykonane w regionalnym centrum krwiodawstwa i krwiolecznictwa w ramach stażu kierunkowego z transfuzjologii klinicznej),

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

Na zakończenie stażu lekarz zalicza:

a) kolokwium teoretyczne: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,

b) sprawdzian umiejętności praktycznych: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania chorych, interpretacji badań dodatkowych, oraz że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu

Czas trwania stażu: 3 miesiące (12 tygodni)

Miejsce stażu: akredytowana klinika lub oddział przeszczepowy

7) Staż kierunkowy w chorobach zakaźnych

Program stażu

Cel stażu (oczekiwane wyniki kształcenia).

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się znajomością symptomatologii diagnostyki, różnicowania i leczenia chorych z chorobami zakaźnymi ze szczególnym uwzględnieniem chorób przenoszonych drogą transfuzji krwi i płciową. Wykaże się umiejętnością posługiwania się algorytmami diagnostyczno-leczniczymi oraz wykonywania i interpretacji wyników badań i zabiegów stosowanych u chorych z chorobami zakaźnymi.

Organizacja stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu lekarz uczestniczy we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych prowadzonych w oddziale lub klinice, tak jak etatowy asystent. Lekarz przyswaja wymaganą wiedzę oraz nabywa wymagane umiejętności praktyczne: - samodzielnie, ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada chorych, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, prowadzi farmakoterapię, wykonuje zabiegi i/lub asystuje do zabiegów i stosuje procedury medyczne wymienione w programie stażu.

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz musi opanować niżej wymienioną wiedzę:

- choroby bakteryjne,
- choroby wirusowe,
- choroby grzybicze,
- choroby pasożytnicze,
- gorączka o nieustalonej przyczynie,
- AIDS,
- szczepienia ochronne,
- zakażenia szpitalne, zasady zapobiegania.
- Charakterystyka zakażeń w leczeniu otwartym i w praktyce szpitalnej
- Charakterystyka antybiotyków wg grup
- Podstawy farmakokinetyki i farmakodynamiki antybiotyków
- Najważniejsze drobnoustroje (alarmowe)
- Najważniejsze mechanizmy oporności, strategia zapobiegania lekooporności
- Podstawy diagnostyki mikrobiologicznej
- Diagnostyka objawów klinicznych wskazujących na zakażenie
- Leczenie najczęściej występujących zakażeń pozaszpitalnych i zakażeń szpitalnych
- Profilaktyka zakażeń pozaszpitalnych i zakażeń szpitalnych

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest nauczyć się:

- pobierać materiał biologiczny (krew, płwocina, płyny ustrojowe itp.) do badań mikrobiologicznych i interpretacji wyników badań - 10 pobrań wykonanych samodzielnie

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

Na zakończenie stażu lekarz zalicza:

a) kolokwium teoretyczne: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,

b) sprawdzian umiejętności praktycznych: kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacji, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania chorych, interpretacji badań dodatkowych, oraz że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu

Czas trwania stażu: 2 miesiące (8 tygodni)

Miejsce stażu: akredytowana klinika lub oddział chorób zakaźnych

B - Kształcenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych

Wykaz i minimalna liczba badań, zabiegów i procedur medycznych, które specjalizujący się lekarz ma obowiązek wykonać samodzielnie – pod nadzorem specjalisty

Rodzaj badania lub zabiegu	Liczba	Rodzaj działania
1. Przetoczenie składników krwi łącznie z wszystkimi czynnościami poprzedzającymi transfuzję i postępowaniem po przetoczeniu	65	Wykonanie samodzielne
2. Badanie lekarskie krwiodawców, łącznie z kwalifikacją do oddawania krwi lub osocza	100	Wykonanie samodzielne
3. Lecznicza afereza	3	Wykonanie samodzielne
4. Afereza preparatywna	30	Wykonanie samodzielne
5. Infuzje lub wstrzyknięcia leków krwiopochodnych	5	Wykonanie samodzielne
6. Autotransfuzja	5	Wykonanie samodzielne
7. Oznaczanie grup krwi układu ABO, Rh oraz antygenów z innych układów grupowych	50	Wykonanie samodzielne
8. Wykonywania próby zgodności przed przetoczeniem krwi i jej składników	50	Wykonanie samodzielne
9. Wykrywanie klinicznie istotnych przeciwciał	50	Wykonanie samodzielne
10. Identyfikacja klinicznie istotnych przeciwciał	20	Wykonanie samodzielne
11. Bezpośredni test antyglobulinowy	15	Wykonanie samodzielne
12. Pobieranie płwociny do badań mikrobiologicznych	3	Wykonanie samodzielne
13. Pobieranie komórek krwiotwórczych z krwi obwodowej	3	Wykonanie samodzielne
14. Transfuzja dopłodowa lub transfuzja wymienna u noworodków	3	Asystowanie
15. Procedura krążenia pozaustrojowego	5	Uczestniczenie
16. Wykonanie biopsji szpiku u dzieci	3	Asystowanie
17. Serologiczne opracowanie odczynu poprzetoczeniowego	3	Wykonanie samodzielne

Uwaga: Wykonanie i interpretacja oraz aktywne uczestniczenie (asystowanie) w zabiegach musi być poświadczane przez kierownika stażu kierunkowego w książeczce specjalizacji w postaci rejestru zabiegów (data, miejsce wykonania, rodzaj badania lub zabiegu, rozpoznanie, numer adnotacji w dokumentacji).

C) Pełnienie dyżurów lekarskich

Lekarz zobowiązany jest do uczestniczenia w dyżurach w Regionalnym Centrum Krwiodawstwa lub w Wojskowym Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa lub Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa MSWiA (pracownia immunologii transfuzjologicznej, pracownia preparatyki krwi, ekspedycja krwi) - 3 dyżury w miesiącu.

5 - METODY OCENY WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

a) Kolokwia

Sprawdzanie wiedzy odbywa się w formie kolokwiów, przyjmowanych przez kierownika specjalizacji bądź wskazanego przez niego specjalistę w określonej dziedzinie:

- 1) Kolokwium – „Diagnostyka różnicowa powikłań poprzetoczeniowych, postępowanie, leczenie i zapobieganie”.
- 2) Kolokwium- „Zasady otrzymywania poszczególnych składników krwi i wskazania do ich stosowania”.
- 3) Kolokwium- „Zasady kwalifikacji krwiodawców”.
- 4) Kolokwium – „Zakażenia bakteryjne i wirusowe przenoszone przez krew, rozpoznawanie, zapobieganie”.
- 5) Kolokwium – „Postępowanie w ostrej utracie krwi”.
- 6) Kolokwium – „Postępowanie u chorych z niedoborami czynników krzepnięcia ze szczególnym uwzględnieniem hemofilii A i B oraz choroby von Willebranda”.
- 7) Kolokwium – „Zasady kontroli jakości składników krwi i badań laboratoryjnych”.
- 8) Kolokwium – „Immunologia transfuzjologiczna ze szczególnym uwzględnieniem zakresu badań krwiodawców i biorców krwi, dobierania krwi do przetoczenia, badań kobiet ciężarnych oraz badań matki i dziecka w ciąży i po porodzie”.
- 9) Kolokwium – „Zasady leczenia krwią i jej składnikami ze szczególnym uwzględnieniem chorych z wytworzonymi przeciwciałami do antygenów erytrocytów, leukocytów, płytek krwi”
- 10) Kolokwium – „Zasady leczenia krwią w przypadkach szczególnych (np. w transplantologii, w masowych katastrofach, u chorych przewlekle leczonych krwią i jej składnikami)”.
- 11) Kolokwium - „Zasady otrzymywania białek osocza metodami inżynierii genetycznej”.
- 12) Kolokwium – „Zasady organizacji pracy w Regionalnym Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa i w jego oddziałach terenowych oraz, współpraca transfuzjologa z oddziałami klinicznymi w szpitalu”.
- 13) Kolokwium – „Obowiązujące przepisy i rozporządzenia dotyczące krwiodawstwa i krwiolecznictwa”.

Lekarz specjalizujący się w transfuzjologii klinicznej zobowiązany jest ponadto do złożenia kolokwiów na zakończenie każdego kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego.

b) Sprawdziany umiejętności praktycznych

Ocena umiejętności wykonywania czynności praktycznych odbywa się w formie niżej wymienionych sprawdzianów praktycznych:

- 1) Wykonanie badania lekarskiego i zakwalifikowanie dawców do oddania krwi i jej składników.
- 2) Pobranie krwi i jej składników (w tym metodą aferezy).
- 3) Preparatyka krwi.
- 4) Zakwalifikowanie chorego do przedoperacyjnej autotransfuzji.
- 5) Wykonanie leczniczej aferezy.
- 6) Przetoczenie krwi i jej składników.
- 7) Wykonanie infuzji produktów krwiopochodnych.
- 8) Oznaczenie grup krwi układu ABO, Rh oraz antygenów z innych układów grupowych.
- 9) Wykrywanie klinicznie istotnych przeciwciał do antygenów krwinek czerwonych i ich identyfikacja.
- 10) Wykonanie próby zgodności przed przetoczeniem krwi wraz z jej pełną interpretacją.
- 11) Dobranie krwi do transfuzji dopłodowej, wymiennej u noworodków i u niemowląt do czwartego miesiąca życia.
- 12) Dobranie krwi do przetoczeń chorym po przeszczepach.
- 13) Wykonanie badań immunohematologicznych w odczynach poprzetoczeniowych.
- 14) Ocena wyników badań w kierunku obecności we krwi markerów wirusologicznych.
- 15) Udzielanie doraźnej pomocy w nagłych przypadkach.

Lekarz zobowiązany jest ponadto do zaliczenia po każdym stażu kierunkowym sprawdzianu umiejętności praktycznych – w formie potwierdzenia przez kierownika stażu, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

c) Ocena pracy oryginalnej lub pogłądowej

Kierownik specjalizacji ocenia od strony merytorycznej i metodologicznej pracę pogładową lub oryginalną napisaną przez lekarza specjalizującego się w transfuzjologii klinicznej.

6 - ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH

Oczekuje się, że specjalizujący się lekarz wykaże się praktyczną znajomością jednego z języków: angielskiego, francuskiego, niemieckiego lub hiszpańskiego w stopniu umożliwiającym:

- a) rozumienie tekstu pisanego, w szczególności dotyczącego literatury fachowej i piśmiennictwa lekarskiego,
- b) porozumienie się z pacjentem, dawcą, lekarzami i przedstawicielami innych zawodów medycznych,
- c) pisanie tekstów medycznych w szczególności opinii i orzeczeń lekarskich.

Obowiązuje zaliczenie znajomości języka obcego w studium języków obcych wyższej uczelni medycznej.

7 - CZAS TRWANIA SPECJALIZACJI

Czas trwania specjalizacji w transfuzjologii klinicznej dla lekarzy bez żadnej specjalizacji (po stażu podyplomowym) wynosi 5 lat (60 miesięcy) w tym:

Kształcenie w chorobach wewnętrznych

1) staż kierunkowy w intensywnej opiece medycznej	1 miesiąc
2) staż kierunkowy w kardiologii	1,5 miesiąca
3) staż kierunkowy w pulmonologii	2 tygodnie
4) staż kierunkowy w endokrynologii i diabetologii	2 tygodnie
5) staż kierunkowy w gastroenterologii	1 miesiąc
6) staż kierunkowy w nefrologii	1 miesiąc
7) staż kierunkowy w hematologii,	5 miesięcy
8) staż kierunkowy w reumatologii	2 tygodnie
Urlop wypoczynkowy	1 miesiąc

Ogółem czas kształcenia w chorobach wewnętrznych **12 miesięcy (1 rok)**

Kształcenie w transfuzjologii klinicznej

1) staż podstawowy w transfuzjologii klinicznej	32 miesiące
2) staż kierunkowy w perinatologii	2 tygodnie
3) staż kierunkowy w onkologii i hematologii dziecięcej	2 miesiące
4) staż kierunkowy w kardiochirurgii	2 miesiące
5) staż kierunkowy w chemioterapii nowotworów	1 miesiąc
6) staż kierunkowy w oddziale transplantacji komórek krwiotwórczych	3 miesiące
7) staż kierunkowy w chorobach zakaźnych	2 miesiące
Kursy specjalizacyjne	Razem kursy 1,5 miesiąca
Urlopy wypoczynkowe	4 miesiące

Ogółem czas kształcenia w transfuzjologii klinicznej **48 miesięcy (4 lata)**

Czas trwania specjalizacji ogółem **60 miesięcy (5 lat)**

8 - PAŃSTWOWY EGZAMIN SPECJALIZACYJNY

Studia specjalizacyjne w transfuzjologii klinicznej kończą się państwowym egzaminem specjalizacyjnym, złożonym z części teoretycznej i części praktycznej. Kolejność zdawania poszczególnych części egzaminu:

1. Egzamin praktyczny
 - a) oznaczenie grup krwi układu ABO, Rh oraz antygenów z innych układów grupowych.
 - b) wykrywanie klinicznie istotnych przeciwciał do antygenów krwinek czerwonych i ich identyfikacja.
 - c) wykonanie próby zgodności przed przetoczeniem krwi wraz z jej pełną interpretacją.
 - d) dobranie krwi do transfuzji dopłodowej, wymiennej u noworodków i u niemowląt do czwartego miesiąca życia.
 - e) dobranie krwi do przetoczeń chorym po przeszczepach.
2. Egzamin testowy – (zestaw pytań testowych z zakresu wymienionej w programie wymaganej wiedzy)

3. Egzamin ustny – (pytania problemowe z zakresu wymienionej w programie specjalizacji wymaganej wiedzy)

9 - EWALUACJA PROGRAMU STUDIÓW SPECJALIZACYJNYCH

Program studiów specjalizacyjnych będzie okresowo poddawany ewaluacji i w razie potrzeby modyfikowany przede wszystkim w związku z postępami wiedzy medycznej i koniecznością ciągłego doskonalenia procesu specjalizacji lekarskich - po zasięgnięciu opinii nadzoru specjalistycznego, samorządu lekarskiego, towarzystw naukowych, CMKP i Ministerstwa Zdrowia. Specjalizujący się lekarze oraz ich kierownicy specjalizacji zobowiązani są śledzić i uwzględniać zmiany programowe i odpowiednio korygować proces własnych studiów specjalizacyjnych. Aktualna, obowiązująca wszystkich specjalizujących się lekarzy wersja programu studiów specjalizacyjnych w transfuzjologii klinicznej, jest dostępna na stronie Internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl